Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Leandro Iraeta Elgarresta

Zumarraga, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

Leandro Urretxuko Erratzu baserrian jaio zen. Ama zuen bertakoa, aita, berriz, donostiarra. 6 anai-arrebetan gazteena, jaioberritan ama hil zitzaion eta Azpeitiko izebaren etxean egon ondoren, lau urte zituela Zumarragara joan zen aitarekin bizitzera. Eskola nazionalean eta Zumarragako Hermanotan ikasi zuen Leandrok eta 13 bat urterekin morroi joan zen Zumarragako Agiña auzoko baserri batera. 15 urte bete zituenean, Arantzazuko fraide-etxera joan zen sukaldean aritzera. 27 urte zituela, Bittori Zubeldia Garmendiarekin ezkondu zen eta 4 seme-alaba izan zituzten. Leandroren familiak estankoa zuen eta elkarrizketa egunean gogoan ditu gerra ondorengo errazionamendu eta estraperlo kontuak.

Zintak

ZMG-046

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-10-23
- **Iraupena**: 58 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxazarra, Ainhoa

Pasarteak

1. Aita iturgin

- **Erref**: ZMG-046/002
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:01:06. **Bukatu**: 00:01:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Aita Donostiakoa zuen, baina Urretxura etortzen zen lanera, iturgin ("fontaneria") tailerrera. Dena egiten zuten eskuz orduan.

Transkripzioa
- Ta aita zerta etorri zan ba Urretxua? Nolatan etorri zan ba Urretxua?
- Lanea etortzen zan honea. Han euki zon taillerra, elizan paren taillerra, taillerra euki zun “de fontanería”. Eitten zittun farolak, baldek... bueno, ez dakit zenbat gauza.
- Aittak eitten zon, e?
- Aittak, bai. Dana eskuz, e! Nola makinaik ez zeon.
- Dana eskuz. Ta zuk laguntzen zenion taillerren?
- Nik ez... Ez datakit... ez nekin nun [zeukan].

2. Estankoa

- **Erref**: ZMG-046/005
- **Iraupena**: 0:00:41. **Hasi**: 00:04:40. **Bukatu**: 00:05:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Orain estankoa dagoen lekuan, Seberianak oihal denda eduki zuen. 1937an estankoa jarria zuen bertan Leandroren familiak.

3. Txikitutako tabakoa

- **Erref**: ZMG-046/008
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:09:30. **Bukatu**: 00:10:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:
Orduan txikitutako tabakoa erosten zen gehien. 60 zentimo inguru balio zuen.

4. Aguazila kotxetik bandoa botatzen

- **Erref**: ZMG-046/012
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:15:18. **Bukatu**: 00:16:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Euren auzoko batek, Sanpedrok, danborra jotzen zuen. Aguazila kotxean ibiltzen zen bandoa botatzen. Aguazila 'Atxurra' zen abizenez.

5. Eskolan aljebra ikasi arte

- **Erref**: ZMG-046/013
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:16:44. **Bukatu**: 00:18:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolara joateko gogo gutxi edukitzen zuen Leandrok. Aljebra ikasi arte joan zen eskolara. "Historia Sagrada" derrigor ikasi beharreko bat izaten zen. Neskak eta mutilak banatuta egoten ziren.

6. Erromeria Zumarragako plazan eta Urretxuko frontoian

- **Erref**: ZMG-046/014
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:18:14. **Bukatu**: 00:19:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Dena zen bekatu. Mariaren Alabak taldekoek, esaterako, ezin izaten zuten dantzan egin. Zumarragako plazan egiten zuten dantzan eta Urretxuko frontoi zaharrean. 'Tirili' izaten zen orduko soinujolea. Pezeta bat kobratzen zuten dantza egiteagatik. Inoiz, Besainera joaten ziren mutilak dantza egitera; bertan, neskek lotuta dantza egiteko baimena edukitzen zuten eta.

7. Oñatiko komentu batean sukaldari

- **Erref**: ZMG-046/017
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:23:01. **Bukatu**: 00:24:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Beste batzuk

Laburpena:
Urtebete eman zuen Oñatin, moja komentu batean sukalde lanetan. Sei eta erdietan jaikitzen zen Leandro gosaria prestatzeko. Orduan gose handia zegoen.

8. Sei urte Arantzazun zerbitzatzen

- **Erref**: ZMG-046/020
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:26:12. **Bukatu**: 00:27:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Beste batzuk

Laburpena:
Hamabost urte zituela sartu zen Arantzazun lanean eta hogeita bat urtera arte egon zen bertan. Lan handia zegoen han eta ahal izan bezain pronto utzi zuen.

9. Jende ugari Arantzazura ikastera

- **Erref**: ZMG-046/022
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:27:24. **Bukatu**: 00:29:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Leandroren anaia bik Arantzazun ikasi zuten. Garai batean jende asko joaten zen bertara apaiz egiteko. Hala ere, batzuek ikasi eta apaiz egin gabe joaten ziren.

10. Egunero bost eta erdietako mezara

- **Erref**: ZMG-046/023
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:29:13. **Bukatu**: 00:30:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Arantzazun zegoela, egunero joaten zen goizeko bost eta erdietako mezara. korua ere bazegoen, ikasleena. Kantak latinez izaten ziren. Jatekoak ikasleek eurek zerbitzatzen zituzten.

11. Soldaduska Afrikan

- **Erref**: ZMG-046/027
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:34:35. **Bukatu**: 00:35:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Afrikan egin zuen soldaduska. Bertako emakumeak zuriz jantzita ikusten zituen Leandrok eta mojak zirela pentsatzen zuen. Merkantzia trenean eraman zituzten bertaraino.

12. Soldadutzan sukaldari kapitainaren etxean

- **Erref**: ZMG-046/030
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:38:54. **Bukatu**: 00:40:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Afrikako azokak ezberdinak ziren eta baita jatekoak ere. Garbantzu ugari zegoen han. Kapitainaren etxean sukaldari egon zen Leandro.

13. Morroi Agiñan

- **Erref**: ZMG-046/032
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:42:05. **Bukatu**: 00:44:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Arantzazura joan aurretik, hamabost urte zituela, Agiñan egon zen Leandro morroi, Agiñeta aizkolariaren etxean. Gari-jotzean ibiltzen zen bertan, itaurrean... Behin, behiak etxe ondoko soloan zaintzeko esan zioten. Lizarraren azpian lo geratu zen.

14. Morroi lanak

- **Erref**: ZMG-046/033
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:44:26. **Bukatu**: 00:46:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Lan asko egin behar izan zuen morroi egon zenean: itaurrean, egurrak ekarri, azpiak atera, mendira ardi bila joan... Orduan ez zegoen urik etxe hartan; argia bai, ordea.

15. Gazta ketua egiten

- **Erref**: ZMG-046/034
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:46:04. **Bukatu**: 00:47:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Gazta egiten zuten Agiñan, gazta ketua. Gaztak ketzeko, labea pizten zuten eta kea ateratzen zuenean bertara sartzen zituzten gaztok. Leandrok ez zeukan jaiegunik bertan. Ez zeukan jornalik, "tripa truke" egiten zuen lan.

16. Tabako errazionamendua

- **Erref**: ZMG-046/036
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:48:37. **Bukatu**: 00:51:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Estankoan ere errazionamendua zeukaten. Jendeak kartila bat edukitzen zuen zenbakiekin eta horrexekin joan behar izaten zuen tabakoa erostera. Errazionamendua asterako izaten zen. Eurak estraperloan aritzen ziren tabakoarekin: tabakoa ogiaren truke aldatzen zioten errotariari.

17. Etxean baino ez euskaraz

- **Erref**: ZMG-046/040
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:56:55. **Bukatu**: 00:58:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Lehen, etxean baino ez zen egiten euskaraz. Ez zuten euskaraz egiten uzten. Legazpin, Urretxun eta Zumarragan baino gehiago egiten zen euskaraz.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-09

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com